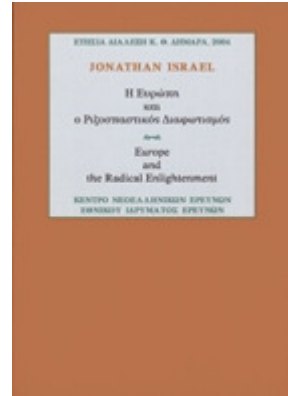

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ

Jonathan Israel,

Η Ευρώπη και ο Ριζοσπαστικός Διαφωτισμός. Μια τυπολογία των διανοητικών και πολιτισμικών πηγών της νεωτερικότητας / Europe and the Radical Enlightenment. A typology of modernity's intellectual and cultural roots.

Μετάφραση: Μαρία Χριστίνα Χατζηϊωάννου.

Ετήσια Διάλεξη Κ. Θ. Δημαρά-2004, ΚΝΕ/ΕΙΕ, Αθήνα 2005, 158 σελ.

Ο Jonathan Israel είναι από τους κύριους υποστηρικτές μιας νέας ερμηνευτικής άποψης για τον Ευρωπαϊκό Διαφωτισμό, που αναγνωρίζει την ύπαρξη ενός τεράστιου χάσματος μεταξύ δύο αντιμαχόμενων Διαφωτισμών, και όχι μιας ενιαίας εξελικτικής διαδικασίας στην ευρωπαϊκή σκέψη από τον 17ο αιώνα. Πρόκειται για αντιθετικές φιλοσοφικές και ιδεολογικές απόψεις που συχνά έχουν ισοπεδωθεί, ή αποσιωπηθεί και αποτελούν τον πυρήνα των σύγχρονων αξιών για τη δημοκρατία, την πλήρη ισότητα και την ανεξιθρησκία. Ο Ριζοσπαστικός Διαφωτισμός είχε παραμεληθεί από τους μελετητές των ευρωπαϊκών επαναστάσεων του 18ου αιώνα με εθνικές και κρατικές διεκδικήσεις γιατί είχε διεθνιστικό χαρακτήρα. Στις ρίζες της σκέψης του Ριζοσπαστικού Διαφωτισμού ανιχνεύεται μια πλειάδα Ευρωπαίων διανοητών στην οποία περιλαμβάνονται ο Ντιντερό, ο Μπέιλ και κυρίως ο Σπινόζα. Πιο συγκεκριμένα, ο Ριζοσπαστικός Διαφωτισμός αντιμετωπίζεται από τον συγγραφέα ως μέρος μιας επαναστατικής διαδικασίας που ξεκινά με τις απαρχές της επιστημονικής επανάστασης στο τέλος του 17ου και συνεχίζεται στον 18ο αιώνα. Το "κίνημα" του Ριζοσπαστικού Διαφωτισμού συγκρούστηκε ορθολογικά με την ιδεολογική υπεράσπιση της μοναρχίας, της αριστοκρατίας και της εκκλησιαστικής εξουσίας, αμφισβήτησε την εξουσία του άνδρα πάνω στη γυναίκα, καθώς και τη θεολογική κυριαρχία στην παιδεία. Ο Israel μελέτησε τις θεωρητικές συνιστώσες της περιόδου του πρώιμου διαφωτισμού στην Ευρώπη και ανέδειξε τις τάσεις που διαμόρφωσαν τον διανοητικό ριζοσπαστισμό ως πηγή της νεωτερικής φυσιογνωμίας της Ευρώπης.